

Első éves szakmai beszámoló a pályázati terv megvalósulásáról **MTA-MATE Kora Gyermekkor Kutatócsoport**

Kutatócsoportunk elsődleges célja a kora gyermekkori nevelés elméletének és módszertanának a fejlesztése. Vizsgálataink fókuszában a kudarcmentes iskolakezdés segítése áll. Olyan támogató programok kidolgozását és kipróbálását tűztük ki célul, amelyek az egészség- és környezeti nevelés terén segítik a gyermeki személyiség fejlődésének a támogatását. A szorosan értelmezett egészség- és környezeti nevelés mellett jelentős hangsúlyt helyezünk a művészeti nevelésre, a fejlődést segítő kognitív, szociális és affektív tényezők vizsgálatára. Kutatási programunk szorosan kapcsolódik a korábbi pályázati ciklus (Tantárgy-pedagógiai Kutatási Program) keretében működő Ének-Zene Szakmódszertani Kutatócsoport munkájához. Ennek köszönhetően az ott megkezdett, művészeti neveléshez kapcsolódó kutatásokat a jelen pályázati ciklusban tovább tudjuk folytatni.

A projekt első évében (2021. szeptember 30. – 2022. augusztus 31.) a kutatás és módszertani fejlesztés előkészítésén dolgoztunk, ennek érdekében négy munkacsoportot (egészségnevelési, környezeti nevelési, művészeti nevelési, mérőeszköz-fejlesztési) hoztunk létre. A pályázat keretében az eredeti ütemezésnek megfelelően az alábbi tevékenységekre került sor:

- Az óvodai egészségnevelés, a környezeti nevelés és a zenei nevelés tématerületeken feltártuk a releváns nemzetközi irodalmat, kiemelt figyelmet szentelve az e területeken végzett kutatásokban használt mérőeszközökre.
- A potenciális adaptációt keresve áttekintettük a nemzetközi egészségnevelési standardokat.
- Felvettük a kapcsolatot a kutatásban résztvevő köznevelési intézmények vezetőivel (összesen 18 intézmény, ebből 14 óvoda és 4 általános iskola, a kutatás kísérleti és kontroll csoportjait adó intézmények). Összesen 5 szakmai workshopot szerveztünk a programba módszertani fejlesztőként bevont óvodapedagógusokkal és tanítókkal (10 óvodapedagógus és 4 tanító).
- A szakmai workshopok keretében:
 - az óvodapedagógusok bevonásával összegyűjtöttük azokat az egészség- és környezeti neveléshez kapcsolódó szokásokat, melyek a program szempontjából relevánsak;
 - megkezdtuk az egészség- és környezeti neveléshez kapcsolódó szokásalakító program kimunkálását, melynek eredményeként elkészült egy módszertani segédanyag további munkálatait orientáló nyers változat;
 - elkezdtuk az egészségnevelési standardok kidolgozását a 4-8 éves korosztályra vonatkozóan;
 - a MATE Gyakorló Óvoda pedagógusainak közreműködésével megkezdtuk az élményportáéhoz kapcsolódó szokásalakító program kidolgozását;
 - a tanítók bevonásával meghatároztuk a tanulási szokások tartalmi dimenzióit és tanulmányoztuk e szokások támogatásának helyi lehetőségeit.

- Megvizsgáltuk a zenei nevelés illeszkedését a szokásalakító programhoz, ennek részeként keresztmetszeti vizsgálatokat végeztünk és mérőeszközöket dolgoztunk ki az éneklési szokások és az éneklési motiváció területére. A zenei tevékenységekkel összefüggő szokások kialakításának legcélravezetőbb módját a legtermészetesebb zenei tevékenységben, az örömteli és természetessé váló éneklésben, az énekléshez kapcsolódó szokások kialakításában látjuk. Programunkban ezért a mindennapos, napi többszöri – legalább hat alkalommal való – öt-tízperces éneklés, dalos játékok játszásának lehetőségét alakítjuk ki az óvodai csoportokban és az általános iskolai osztályokban. Programunk megalapozásaként hiánypótló kutatást folytattunk. Keresztmetszeti vizsgálat során az éneklés fejlődését vizsgáltuk 1., 3., 5. és 7. osztályos általános tanrend szerint oktatók, valamint ének-zenei tagozatos tanulók körében. Az éneklés vizsgálatára mérőeszközt, táblagépes alkalmazást fejlesztettünk. A mérőeszköz az éneklés pontosságának számítógépes kiértékelésére is alkalmas. Az éneklés fejlődésében, az énekléshez fűződő viszonyban a tanulás és gyakorlás lehetőségén kívül számos más tényező is szerepet játszhat. Ilyen lehet a zenei képességekkel, illetve az énekléssel összefüggő énkép, az éneklési szokások, illetve a zenetanulás iránti motiváltság. E területek vizsgálatára kérdőíveket fejlesztettünk, keresztmetszeti vizsgálatunkban az adatfelvételt szintén lefolytattuk.

A kutatási programot a PTE és a MATE köznevelési partnerintézményeinek vezetőit és pedagógusait tömörítő Dél-Dunántúli Regionális Pedagógusképző Fórum ülésén mutattuk be a MATE Kaposvári Campusán 2021. november 23-án, “Egészség- és környezeti nevelésre alapozott komplex óvodai program” címmel.

Kutatásaink megvalósítása során erősítettük a kutatócsoport nemzetközi kapcsolatait. Két Q1-es publikációnk született nemzetközi együttműködésben. További két nemzetközi konferenciaelőadás ugyancsak külföldi társszerzőkkel közösen valósult meg (European Conference on Educational Research - ECER Yerevan. 2022. augusztus 23-26.).

A projekthez a beszámolási periódusban négy hazai konferenciaelőadás kapcsolódott (5. Művészetpedagógiai Konferencia ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar, Budapest, 2022. 05. 26-27. és 15. Képzés és Gyakorlat Nemzetközi Neveléstudományi Konferencia SOE, 2022. április 28.). A koragyermekkorai nevelésben alkalmazott egészségnevelési programok területén végzett szisztematikus nemzetközi szakirodalmi áttekintésünk eredményét tematikus előadás keretében, a XXII. Országos Neveléstudományi Konferencián mutatjuk be.

A kutatócsoport munkája nyomán az első pályázati évben összesen 7 folyóiratcikk jelent meg, ezek közül 4 tanulmány Q1 besorolású. Az első év eredményeit 3 hazai folyóiratban is közzétettük.

MTA-MATE Kora Gyermekek Kor Kutatócsoporthoz kapcsolódó publikációk
– melléklet az első éves szakmai beszámolóhoz –

- Q1 - Janurik, M., Surján, N., & Józsa, K. (2022). The Relationship between Early Word Reading, Phonological Awareness, Early Music Reading and Musical Aptitude. *Journal of Intelligence*, 10(3), 50. <https://doi.org/10.3390/jintelligence10030050>
- Q1 - Janurik M, & Józsa K. (2022). Long-Term Impacts of Early Musical Abilities on Academic Achievement: A Longitudinal Study. *Journal of Intelligence*. 2022; 10(3), 36. <https://doi.org/10.3390/jintelligence10030036>
- Q1 - Józsa, K., Amukune, S., Zentai, G., Barrett, K. C., (2022). School Readiness Test and Intelligence in Preschool as Predictors of Middle School Success: Result of an 8-year Longitudinal Study. *Journal of Intelligence*, 2022, 10(3), 66. <https://doi.org/10.3390/jintelligence10030066>
- Q1 -Amukune, S., Józsa, G., & Józsa, K. (2022). Comparing Executive Functioning in the School Readiness of Hungarian and Kenyan Preschoolers. *International Journal of Early Childhood*. <https://doi.org/10.1007/s13158-022-00331-0>

Hazai folyóiratokban megjelent tanulmányok:

Földi Fanni, Józsa Krisztián (2022). A Hangszertanulási motiváció kérdőív magyar adaptációja. *Iskolakultúra*, 32(5), 96–109.

Szenczi Beáta, Józsa Krisztián (2022). Az énképet vizsgáló SDQ-I (Self-Description Questionnaire-I) kérdőív hazai adaptációja. *Iskolakultúra*, 32(5), 76–95.

Földi, F., & Józsa, K. (2021). A hangszeres zene tanulásában szerepet játszó motivációs tényezők. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 9(3), 5–27. DOI: 10.31074/gyntf.2021.3.5.27